

ՊՐԵՍՏԱՆԻ

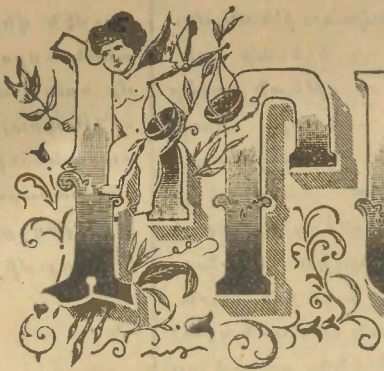
Տարեկան . . 12 Ֆր.
Վեցամսեայ . . 6 "

ԱՐՏԱՍՈՒՄԱՆ

Երկու քիւ լեկի ծրարով
Տարեկան . . 14 Ֆր.
Վեցամսեայ . . 7 "

ԱՍԵՐԻՎԱ

Տարեկան 2,60 Տոյար
Վեցամսեայ 1,50 "
Կ Ա Ն Խ Ի Կ

Լ Ր Ա Գ Ի Ր

Ա Ջ Գ Ա Յ Ի Ն Ե Ի Ք Ա Ղ Ա Ք Ա Կ Ա Ն

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՄԵՆ ՉՈՐԵՔԵՄԱՐԹԻ ԵՒ ՇԱՐՍԹ

Rédaction du journal

„Iravounk“

VARNA (Bulgarie)

Редакция

на вѣстникъ

„Иравункъ“

ВАРНА

Գրութիւնք եւ

լեւ տրուիր

Շաբաթական տողը
20 անդիրտ

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

Թ Ի Ա Պ Ա Ր Տ Ի

Բ. Հ Ա Տ Ո Ր Ը

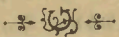
Արտասահմանի ընթերցասերներու կողմէ այնչափ անհամբերու-
թեամբ սպասուած այս Բ. հատորն կը պարտւնակէ երկասիրու-
թեան Բ. եւ Գ. մասերը ու կը վերջանայ .

Ա. հատորը (Ա. մաս) կը թաղկանայ 162 երեսներէ գին 1 Ֆր.
Բ. « (Բ. Լ Գ. մաս) « 432 « « 2 «

10 օրինակի դրամ դրկողը 11 օրինակ կը ստանայ .

Դիմել ի Բ Ա Ի Ո Ի Ն Ք Ի խմբագրութեան եւ մեր ծանուցած
գործակալներուն .

ԱՆՆԵՐԵԼԻ ՈՃԻՐՆԵՐԸ

Շահէնի եւ Չիթեանի յաջորդա-
կան եղբերակական սպանութեանց ի-
րողութիւնները, կատարուած խելքից
մտքից դուրս վայրագութեամբ ու կա-
տաղութեամբ, յաւիտեան անջնջելի
արատ են դրոշմում այն կուռակցու-
թեան ճակատին, որի դրոշի տակ
նրանք գործուեցան .

Բայց իրանց տեսակի մէջ այդ վե-
րին աստիճանի զգուհի ու գարշելի,
այդ վերին աստիճանի քստմնելի ու
անուշի արարքները նուազ չեն արա-
տաւորում : Դեռ այն պաշտելի, այն
սուրբ ու նուիրական գործը—նոյն ին-
քը—Հայկական Յեղափոխութիւնը—
որի անունով նրանք կատարուեցան
եւ որի կեղեւի տակ, անշուշտ, նը-
րանք կը ճգնին պատասպանուիլ,
պաշտպանուիլ եւ, գուցէ մինչիւ իսկ,
նուիրագործուիլ .

Վայրենութեան շրջանի յատուկ
այդ ըստ ամենայնի անըմբռնելի, ըստ
ամենայնի անգիտակից ու անմիտ
ակտերը իսկական ոճիրներ են՝ գոր-
ծուած յեղափոխական միջավայրի մէջ :
Բթամտութեան, մոլեռանդու-
թեան, սգիտութեան ու անհերքի
ապուշութեան արդիւնք եղող այդ
ախուր գործողութիւններն ու նրանց
թելադիր հեղինակներն նկատմամբ
մենք յայտնում ենք մեր բուռն զրգ-
ուանքն ու պիտանքը .

Այդ ճիւղային արարքները մենք
դատաւարաբար ենք մեր հոգու ու
մտքի բովանդակ էութեամբ ու թա-
փով :

Այդ յեղափոխութեան անունով կա-
տարուած հակայեղափոխական կար-
գադրութիւնների ու շարժումների
դէմ մենք բարձրացնում ենք մեր
ձայնը եւ բողոքում ինք զայրացած

սրտի բովանդակ գործութեամբ ու կո-
րովով :

Մենք յայտարարում ենք բարձ-
րաձայն, համարձակ եւ հրապարակա-
ւոր այդ անուշի ոճիրները ոչ մի կեր-
պով չեն կարող հատուիլ այն գործին
հետ, որի անունով նրանք կատար-
ուում են, եւ որ նրանք բացարձակա-
պէս դէմ են եւ վեհասկար ժողովրդի
եւ Հայրենիքի դերագոյն շահերին :

Մենք պահանջում ենք ստիպողա-
բար, յանուն նոյն այդ գերագոյն
շահերի, որ անյապաղ վերջ դրուի
այդ կործանիչ, այդ անմիտ, այդ
նախնական ցեղերին յատուկ վայրենի
քաղաքականութեան ու մէթոդին՝ ե-
թէ չէ ուղղում գրգռել, առաջ բերել
ներքին, տնային, փոխադարձ ան-
շէջ ատելութեամբ ու քինախնդրու-
թեամբ բորբոքուած մի սոսկալի չա-
րագէտ պատերազմ, որ կարող է ա-
կամայ, վաղ թէ ուշ, պայթիլ հա-
մազգի, համարիւն, համառու ու
համապատասխան յեղափոխական ընկեր-
ների միջեւ :

Այո՛, այդ եղբայրասպան անմիտ
կոնքը պէտք է դադարի :

Ազգը չպէտք է թոյլադրէ նոր ու-
ճիրներ, որոնց շարքը թուում է թէ
չէ վերջացած տակաւին :

Ազգը չպէտք է թոյլ տայ նաեւ որ
յանցաւորները մեան ապատիժ :

Ազգը չպէտք է կարծել տայ որ
Շահէնի ու Չիթեանի, կտրուած ան-
հատական սեփական կեանքի արժատ-
ներից ու ամբողջապէս նուիրուած
իրաւ, Ազգի, սկզբնական իրաւունք-
ների պաշտպանութեան դատին, ան-
տէր ու անպաշտպան էին եւ որ կա-
րելի էր նրանց վերայ յարձակել ան-
հաշիւ, անպատիժ :

Հնչակեան վերջին տաղնապի լուծ-
ման հարցը մի օրինական սահման ու-
նէր : որի մէջ ամփոփուած նա պիտի
լուծուէր եւ որից այն կողմը չպէտք

է անցնուէր . այդ՝ ազատ խօսքի,
ազատ գրչի, ազատ մտածման սահ-
ման էր : Այդ սահմանը չարգելեցաւ :
Սուրբ խօսեցաւ, փոխանակ գրչին ու
խօսքին . բռնութիւնը գործից, փո-
խանակ մտածման ու համոզման, եւ
անգարմանելի չարքները գործուե-
ցան, եւ Հնչակեան Միութեան հար-
ցը գուցէ իսպառ վստահուեցաւ :

Նրանք, որոնք այդ անհերքելի յան-
ցանքները գործեցին, նրանք, ո-
րոնք այնքան անընդունակ գտնուե-
ցան որ չհասցացան թէ սրի եւ բռնու-
թեան ճանապարհը ուղղակի ճակատա-
գրականապէս կտանէր դէպի անմիտ եղ-
բայրասպան կոնքը, նրանք, մենք
կարծում ենք, չպէտք է գտնեն Ազ-
գի կողմից, եւ իրաւունք չունեն
գտնելու, ո՛չ մի համակրութիւն եւ
ո՛չ մի քաջալերութիւն իրենց ապա-
գայ ոճրագործ քայլերի մէջ, նրանք
պէտք է անմիջապէս հեռացուին առ-
պարէզից ձեռնհաս մարմինների կող-
մից՝ ազատելու համար գործը գալիք
նորանոր շարիքներից :

Հայկական յեղափոխական գործը,
ապահովապէս, ընկած է ուղիւստման
ճանապարհի մէջ : Ուղեղուած է մի
ընդհանուր կացութիւն, որ անհա-
ղութելի է այլեւս : Անհատներ,
խումբեր, ընկերակցութիւններ,
հատուածներ, նոյնիսկ ամբողջ կու-
սակցութիւններ, մասնուած ամենա-
վտանգաւոր սեռակի աւելիքաւորական
անհաշիւ, անպատասխանատու, ինք-
նազուլի, չափում են, չափչփում
են, գատում են, դատաւարաբար են,
մութ անկիւններում, մասնաւոր
խորհրդարաններում, մէկին այստեղ,
միւսին այնտեղ, առանց նոյնիսկ
վերջին մի խօսքի, վերջին մի քառի
իրաւունքի մեղադրուածի կողմից,
եւ զոհերը — քանի՛ քանի անգամ
անմեղ — գնում են անգառնալի իեր-
պով : Եւ այդ ամենը՝ յանուն Ազգի,
յանուն ժողովուրդի, յանուն հայրե-
նիքի եւ յանուն մեծ գաղափարների...
Եւ այս վիճակն է որ անտանելի է :
Եւ այս վիճակն է որ զգուշի է եւ
որը չպէտք է թոյլ տալ որ աւելի
երկար շարունակուի :

Անց՝ ող պայմաններում, հայկա-
կան յեղափոխական ընդհանուր առ-
պարէզի վերայ, քսան է՝ որ սիրա-
պետում է, անիշխանութիւնն է՝ որ
գործում է անհաշիւ ամեն կէտի վերայ
խաւարն է՝ որ ծածկում է ամէն ինչ :
Պարծում ենք ժամանակն է եւ պէ՛տք
է որ շարժուին, առաջ անցնին բո-
լոր անկեղծ յեղափոխականները, ա-
ռանց դաւանանքի խաբութեան,
«առաջնորդուած մի՛միայն ամենի հա-
մար մի եւ ընդհանուր եղող հայրե-

նիքի անմիջական ազատութեան գա-
ղափարով», եւ, միայն գործողու-
թեամբ, վերջ տան երկրի անմիտ-
թար դրութեան եւ իւր իսկական ճա-
նապարհի վերայ դնեն այն միակ վեր-
կարար շարժումը, որ խոստանում է
ազգին գոյութեան իրաւունք աշխար-
հի երեսին եւ վերածնուած ազատ
կեանք :

Այդ են պարտական անել անկեղծ
յեղափոխականները՝ եթէ չեն ուզում
որ նոյն ազգը, զգուած, յուսահատ-
ուած անվերջ գործող շարիքներից
ներքին սեփական անարդարութիւն-
ներից, ամէն կարգի աղէտներից ու
ձախողութիւններից, երես դարձնէ,
լքանէ իսպառ այն գործը, որով մի-
այն ոգեւորուած է եւ ապրում՝ յոյսե-
րով ու եռանդով տակաւին լիքը ներ-
կայ հայ սերունդը :

Այդպէ՛ս եւ այդ պայմանով միայն
կարելի է նաեւ սրբել նուիրական գոր-
ծին հասած ամեն արատ :

Հմայեակ խաղաղութեան

Ք Ա Ղ Ա Ք Ա Կ Ա Ն
ԱՆՑՈՒԴԱՐՁԲ

ՊՈՒԼԿԱՐԻՍ ԵՒ ԹՈՒՐԿԻՍ

Այժմ կը կանգնուելի թէ Պուլկա-
րիոյ եւ Թուրքիոյ միջեւ ձգտեալ յա-
րաբերութեանց բարեփոխումը կարճ
ժամանակի համար եղած ըլլայ : Պուլ-
կարիոյ նախարարապետը անցեալ օր
Բոլիք. Գորեսուսիցի խմբագիրներէ
միայն յայտարարեց թէ պատերազմի
բոլոր հաւանակութիւնը անհետացած
կրնայ նկատուիլ . բայց յեղափոխա-
կան կազմակերպութեանց օրկանները
բոլորովին տարբեր լեզու մը կը գոր-
ծածեն : Յօնչէվի յեղափ. կուսակցու-
թեան թերթը կ'ըսէր այնչափ օր թէ
մակեղոնական խնդիրը միայն սուրով
կրնայ լուծուիլ, դիւանագիտական
բանակցութիւնները անօգուտ են
եւայլն :

Այս յայտարարութիւնը բոլորովին
կարեւորութեան զուրկ պէտք չէ հա-
մարել երբ նկատենք թէ Պուլկարաց
հաղին մեծամասնութեան կարծիքը
նպաստաւոր է մակեղոնացի յեղափո-
խականներուն սրանք ազդեցութիւն կը
բանեցնեն քաղաքական շրջանակներու
վրայ : Շատ անգամ կրկնուած է թէ
Սօֆիայի նախարարութիւնը ստիպ-
ուած է յեռապէս հաւելոյ առնել հան-
րային կարծիքը, որն որ թուրքիոյ
հետ իր յարաբերութեան կը թողու :
Իսկ արդ, երբ Դուռը խոստացան իր
սահմանագրի զօրքերը եւ կոչել,

Պուլկարիա եւս իրենները ետ կանչել հարկադրուեցաւ, որով անմիջական վտանգին առջեւը տնտեսեցաւ: Միայն թէ ահաւասիկ կիսապաշտօնական պուլկար թերթերը կը հաստատեն թէ թուրքիա իր խոստումները չը գործադրեր, զորքերը սահմանէն ետ չը քաշեր եւ վերջին դէպքերու առթիւ բանտարկուած էր ըլլոր պուլկարները ազատ չարձակեր:

Այս տեղեկութիւնները ընկալնապէս Պուլկարներու շրջանութիւն կը պատճառեն եւ երկու կառավարութեանց մերձեցման համար ի գործ դրուած ջանքերը կը չէզոքացնեն:

Եւրոպական կարեւոր թերթ մը մակեդոնական խնդրոյն արդի կացութեանը վրայ խօսելով կըսէ. «Հեռագիրներու տուած նոր լուրերուն նախելով, յեղափոխական գոմիթէները կրկին իրենց ուժերը համախմբել եւ Օսմանեան հոգին վրայ գործողութիւններ կատարել կը ձգտեն, պետութիւնները ստիպելու պատրաստ միջամտեն: Ընդհանուր ապստամբութիւն մը յուլիսի վերջին, հունձքերը քաղելէ յետոյ, ծրագրուած է եղբիւր կը կարծենք թէ այս լուրը նպատակ ունի միմիայն Պոլսոյ քաղաքական շրջանակները վրդովելու, որովհետեւ որոշապէս յայտնի է թէ յեղափոխականները ամբողջովին ուժախափ եղած են իրենց ընդերկար ոգորուներով: Իսկ կողմէ պէտք չէ նկատուի թիւնէ վրիպի թէ թուրք զորքերը զբաղուած են այժմ Մակեդոնիոյ բոլոր ռազմական կէտերը, եւ հետեւաբար անկարելի պիտի ըլլայ յեղափոխականաց հաւաքմանը եւ գործադրել որոշուած լուրջ կոռույ մը ծրագիրը: Ընդհանուր նոր ապստամբութեան մը ձեռնարկը անխուսափելիօրէն վիժելու զատապարաստուած է եւ այդ ոճրական յիմարութիւն մը պիտի ըլլայ յեղափոխականաց պետերուն կողմէ որոնք անգամ մըն ալ Մակեդոնիոյ քրքրատեսակները մղած պիտի ըլլան արկածի մը: Միւր զինականապէս պիտի վտանգէ անոնց ճակատագիրը եւ այդ խնդրերը պիտի ենթարկէ թուրքերու կողմէ արեւմտի հարստահարութեանց:»

ՇՆՈՐՀԱՎԱԼԻԹ

Հնչ. կուսակցութեան Զիլիպէի մասնաճիւղս հրապարակաւ իր շնորհակալութիւնները կը յայտնէ բոլոր այն չէզոք երկսէւ ազգայնոց, ոչոնք ներկայ գտնուեցան ի յիշատակ անմահ Միտիի եւ Զիթճեանի կատարուած հոգեհանգստեան պաշտօնին:

Շնորհակալութիւն նաեւ այն սակաւաթիւ Դաշնակցականներուն որոնք յեղափոխական գիտակցութիւնն ունեցան Հայ Գեղափոխութեան համար կործանարար՝ եղբայրասպան դրութեան մը դէմ մեր բողոքին մասնակցելու իրենց ներկայութեամբ:

Հնչ. կուսակցութեան
Զիլիպէի Մասնաճիւղ
(ԿՆԻՔ)

10 Յուլիս 1903

ՅԻԼԻՊԷ

ԹՂԹԱՍՏՈՒԹԻՒՆ

Զիլիպէ. 1 Յուլիս

Կարգն եկած էր Զիլիպէի հայ հասարակութեան, իր յարգանքին հարկը մատուցանելու անմոռանալի Զիթճեանի ու Շահէնի յիշատակին:

Այցեւալ կիրակի, Յուլիս 6, տեղւոյս Հնչ. Մասնաճիւղին նախաձեռնութեամբ, կատարուեցաւ քաղաքիս եկեղեցւոյն մէջ, հոգեհանգստեան պաշտօն մը, ի ներկայութեան ընտրեալ երկսէւ բազմութեան մը:

Եկեղեցական արարողութեանց աւարտումէն վերջ, ներկաները հաւաքուեցան եկեղեցւոյն բակը, հանգստեան քարին շուրջ, ուր պատարագիչ քահանան վերջին հոգեոցը ըսաւ:

Հանգստեան քարին երկու կողմը գետնուած էին երկու հերոսներուն մեծագործ պատկերները, շատ գեղեցիկ գծուած, զոր Մասնաճիւղը պատրաստել տուած էր յատկապէս երկու հայ նկարիչներու:

Հնչ. Մասնաճիւղին հրաւիրածք՝ Տիար Հ. Եսարտման խօսք առնելով, կրակոտ ու յուզիչ չնչաբերով ըսաւ. «Հայը տառապանքի բովին մէջ նեւառած կայրի, կսպառի, կը զսուի: Այս յուզեալ վիճակին մէջ երկու տեսակ ձայնի կը հասնին մեր ականջներուն: Ի՞նչ յուսահատական է եւ կըսէ. «հայուն համար յոյս չիկայ»: Միւսը՝ քաջաբերական է ու կը հիշէ յստակ ու որոշ. «Հայուն համար միշտ յոյս կայ»: Մենք այսօր քաջաբերական ձայնին ունկնդրողներն ենք: Մակայն՝ տես կը գտնուինք ի ներկայութեան մահուան ձորէն անցնող այս երկու իսկապէս անձնուէր հիւններու, որոնք մեզի կը խօսին այնպիսի յստակ կերպով մը որ անկարելի է չի հասկնալ ինչ որ անոնք կըսեն ու կը ներշնչեն մեզի: Գուժարուած ենք, այսօր, հոս, բողոքելու զուտ սեւ կերթի արդիւնք եղող այս ոճրագործութեան դէմ: Հայ խիղճը կապատարի այս սարսափելի երեւոյթործութեան դէմ: Հայը՝ պէտք է որ չնչէ իր ճակատին նետուած այդ արիւնոտ աղօղ: Հայը՝ պէտք է որ հաշիւ պահանջէ իր բազդին, իր ապագային հետ խաղացող ամեն անհատէն ու կուսակցութենէ: Այդ ահաւոր զատաստանը անխուսափելի է: Մեր պարտականութիւնն է, այսօր, ըլլալով նախաձեռնողի հայ Գեղափոխութեան պատիւին, արդար ձայն մը բարձրացնել բողոքի, թէ՛ իբր հայ եւ թէ իբր մարդ: Գեղափոխութեան անուան տակ գործուած ամեն ոճիրներու դէմ ու կուսիլ մեր կիրքերուն հետ, մեր մէջ:» Շարունակելով իր տառախօսութիւնը տեղեկութեան կատարութեամբ, ըսաւ. «Ներկայ սերունդին ու մայրերու աւագ պարտականութիւնը պէտք է որ ըլլայ, տողորմելի ազգազատմով:» Որոհուող տուաւ մայրերուն, որպէս իրենց զաւակաց սրտին մէջ դրոյմեն Հայաստանը: Այս զգացումներով, ըսաւ յարգելի տեսնախօսը, կարելի պիտի ըլլայ հայութեան տիրանալ իր սզգային իրաւունքներուն: Յետոյ օրհնեց Զիթճեանի ու Շահէնի յիշատակը, այդ երկու անձնուրաց զինուորներուն, որոնք աբիւնի պարտականութեան ճամբուն մէջ ինկան:

Երկրորդ տեսնախօսը եղաւ, Մասնաճիւղին կողմանէ, Պ. Կրօն Միքայէլեան, որ, յայտնապէս յուզուած, օրուան հերոսներուն կեանքին վրայ հակիրճ տեսութիւն մը պարզելէ վերջ, չնչտեց անոնց անձնականութեան մեծութիւնը, պարզեւ, ու երեւան բերաւ կատարուած զոհողութեան բարձր հշտակութիւնը, ստանալով իրենց ազգայնականութիւնը, միակ սկզբնապատճառը հասարակաց չարիքին ընդհանրապէս՝ եւ մղուած այս եղբայրասպան կռիւին՝ մասնաւորապէս: Ըսաւ թէ՛ նոյն իսկ հայութիւնը գործուէն թեան ճամբուն վրայ որոշ պարտականութիւններ ստանձնող մարդոց մէջ, շատ հազուադէպ են անոնք որոնք, Զիթճեանի պէս, զոհուած են անոնք որոնք, Զիթճեանի պէս, զոհուած են անոնք իրենց հանգիստը, վայելքները, ինքնութիւնը անժառանգ զաւակարգով, ուսումնասիրելու խաւարին, ագիտութեանց ու թշուառութեան մէջ տապալակող խուժանին հոգեբանութիւնը, զարգացնելու համար անոր գիտակցութիւնը, քով քովի գտնուելով զրկանքէն մոլորեալ ընկերական—յեղափոխական շարաշարունակութեան զոհ այդ խնդ-ճերուն հետ, որոնք մարդկային արիւնին ծարաւը կ'զգան իրենց անսահման տառապանքներուն ու պարբերական ընդվզումներուն մէջ: Ու երբ, օր մը, կռիւ ծագի, շատեր են անոնք, որոնք՝ ոճրագործ մտածումներով իրարու դէմ համակուած, կերթան կը գտնեն այդ յուսահատները, այդ խաւարածիւնները, անոնց իրաւունքները ու պաշտօնները: Քաջաբերական ընդվզումներուն մէջ, Ու երբ, օր մը, կռիւ ծագի, շատեր են անոնք, որոնք՝ ոճրագործ մտածումներով իրարու դէմ համակուած, կերթան կը գտնեն այդ յուսահատները, այդ խաւարածիւնները, անոնց իրաւունքները ու պաշտօնները: Քաջաբերական ընդվզումներուն մէջ, Ու երբ, օր մը, կռիւ ծագի, շատեր են անոնք, որոնք՝ ոճրագործ մտածումներով իրարու դէմ համակուած, կերթան կը գտնեն այդ յուսահատները, այդ խաւարածիւնները, անոնց իրաւունքները ու պաշտօնները:

հակիրճ տեսութիւն մը պարզելէ վերջ, չնչտեց անոնց անձնականութեան մեծութիւնը, պարզեւ, ու երեւան բերաւ կատարուած զոհողութեան բարձր հշտակութիւնը, ստանալով իրենց ազգայնականութիւնը, միակ սկզբնապատճառը հասարակաց չարիքին ընդհանրապէս՝ եւ մղուած այս եղբայրասպան կռիւին՝ մասնաւորապէս: Ըսաւ թէ՛ նոյն իսկ հայութիւնը գործուէն թեան ճամբուն վրայ որոշ պարտականութիւններ ստանձնող մարդոց մէջ, շատ հազուադէպ են անոնք որոնք, Զիթճեանի պէս, զոհուած են անոնք իրենց հանգիստը, վայելքները, ինքնութիւնը անժառանգ զաւակարգով, ուսումնասիրելու խաւարին, ագիտութեանց ու թշուառութեան մէջ տապալակող խուժանին հոգեբանութիւնը, զարգացնելու համար անոր գիտակցութիւնը, քով քովի գտնուելով զրկանքէն մոլորեալ ընկերական—յեղափոխական շարաշարունակութեան զոհ այդ խնդ-ճերուն հետ, որոնք մարդկային արիւնին ծարաւը կ'զգան իրենց անսահման տառապանքներուն ու պարբերական ընդվզումներուն մէջ: Ու երբ, օր մը, կռիւ ծագի, շատեր են անոնք, որոնք՝ ոճրագործ մտածումներով իրարու դէմ համակուած, կերթան կը գտնեն այդ յուսահատները, այդ խաւարածիւնները, անոնց իրաւունքները ու պաշտօնները: Քաջաբերական ընդվզումներուն մէջ, Ու երբ, օր մը, կռիւ ծագի, շատեր են անոնք, որոնք՝ ոճրագործ մտածումներով իրարու դէմ համակուած, կերթան կը գտնեն այդ յուսահատները, այդ խաւարածիւնները, անոնց իրաւունքները ու պաշտօնները: Քաջաբերական ընդվզումներուն մէջ, Ու երբ, օր մը, կռիւ ծագի, շատեր են անոնք, որոնք՝ ոճրագործ մտածումներով իրարու դէմ համակուած, կերթան կը գտնեն այդ յուսահատները, այդ խաւարածիւնները, անոնց իրաւունքները ու պաշտօնները:

Ետոյ՝ չօլափելի փաստերով ապացուցանելու համար, թէ՛ Զիթճեան, որ ամենէն անգիտ զրպարտութեանց ենթարկուած էր, մաքուր, բարձր եւ զաղաքարապաշտ յեղափոխականի մը սիպարը մնացած էր կեանքին մինչեւ վերջին վայրկեանը, յարգելի աւանասերը՝ յուզումէն հատկուած ձայնով՝ կարողաց Զիթճեանին տեղւոյս Մասնաճիւղին ուղղած նամակներէն ինչ ինչ մասեր, որոնք ջանքախիշ կերպով համադրեցին թէ՛ «Զիթճեան հայ յեղափոխութեան կամաւոր, գիտակից եւ ինքնատէր մէկ զոհն է:» Անիկա չէր ուզած ետ դառնալ իր ճամբէն, գիտալով հանդերձ որ մահը կ'ապրուէ իրեն դարաշափալ:

Թուզումը անկեղծ էր այժմ ամբողջ ներկայից վրայ: Ունկնդիրներէն շատեր կ'արտասուէին: Շնորհաւորելի է տեղւոյս հայ հասարակութիւնը որ գիտցաւ յարգել յիշատակը Շահէնի ու Զիթճեանի:

Շնորհաւորելի է նոյնպէս տեղւոյս Հնչ. Մասնաճիւղը, որ գիտցաւ ժողովրդական զգացման թարգման հանգիստնալ այդ օր, որ՝ գիտցաւ իր բարձրութեանը վրայ կենալ, արժամարանքի լայն բաժին մը ունենալով հանգէպ մի քանի խնդճու աւարածներու, որոնք՝ յայտնի կամ թաքուն միջոցներով, փորձեցին—առանց սակայն յաջողուիլ— երեւակայական վտանգներու հետապնդելով մը չփոխութիւն յառաջ բերել հասարակութեան սրտին մէջ եւ ագիտել զայն իր վերջին յարգանքն ընծայելէ անմահ Շահէնի ու Զիթճեանի:

Թ. Գ. Ատենախօսութեանց աւարտումէն վերջ, կազմուեցաւ, ծանօթ անձնաւորութիւններէ, յանձնաժողով մը որուն պաշտօն տրուեցաւ՝ Փոթիի ու Օտէսայի մէջ կատարուած եղբայրասպանութեանց առթիւ, Զիլիպէի հայ հասարակութեան զգացած զայրոյթին բողոքը բարձրացնել հրապարակաւ Մամուլոյ միջոցաւ:

Մարտի, 21, Յուլիս

Տեղւոյս հայ զաղթականներու վիճակը շատ թշուառ է, եւ խեղճ ոչ թէ դրամական պատճառով ալ տեղւոյս Սոսորներու Գարուկիսեանի, Բաբարգտունիի եւ Ղազարի բռնած անօրէն դիրքի պատճառաւ: Այս անձինք հայ ճամբորդներու գործը՝ որ շատ ծանր չէ, փոխանակ պարկեշտութեամբ տեսնալու ընդհակառակը ապօրէն միջոցներով անոնց ունեցածը կը կողոպտեն, ճանապարհորդներու նամակներ կը բռնան, ստակներ կը պահեն օրերով, օրն տեղ 10. 20 կը պահանջեն իբր աշխատութեան արդիւնք որուն իրաւունք չ'ունին: Եւ ականատես այս կարգի եղած զեղծումներու կը փութամ ձեզ տեղագրել եւ կը խնդրեմ որ հաճիք մամուլի միջոցաւ լուր տալ չ'ունեն կողմ որպէսզի դարման մը ըլլայ իրաց այս վիճակին, որոշ մարդիկներ ընտրուին որպէսզի խղճմանօք եւ ազգասիրաբար գործերը իրենց ձեռք տանեն, հանգանակութեան պէտք չ'իւր վասնզի, կան ուրիշ շատ մը կերպեր որոնցմով առանց ճանապարհորդներու ծանրանալու կրնայ բաւական դրամ հաւաքուիլ յօգուտ թշուառներու: Այնչուտ լուսւծ էր վերոյիշեալ երեք անձնորու բռնած ընթացքը զաղթականներու դէմ, միթէ արտասահ. մանի հայեր պիտի լռե՞ն ասոնց դէմ եղած բողոքներուն: Վերոյիշեալ երեք անձանց ըրած մատնութիւններ թրքական տեղւոյս հիւպատոսարանին միջոցաւ յայտնի են, նաեւ «Հայրենիք»ի վերջին թիւն մէջ բացատրուած են երկարօրէն, իրենց չեն կրնար ուրանալ, վասնզի փաստեր կան. իրեանց չարասրտութեան եւ մատնութեան զոհ եղողներ եկան մեզ պատմեցին, սիրտ չը դիմանալ՝ այնպիսի կերպեր խորհած են, որպէսզի, ըլլալ Պաթումէն, ըլլալ թրքական քաւահանգիստներէն, հանապարհօրդներ իրենց հառցէին կը խրկուին. խեղճեր հոս հասնելուն պէս անգիտաբար անոնց ձեռք կ'իյնան եւ կը կողոպտուին:

Միմեւտաւոր մը

1903, Յուլիս 9/22

Զիլիպէ

ՔՈՂՈՎԱԻՐԴԻ ԲՈՂՈՔԸ

ՊԱՐՍՍԻԱԳԻՐ

Ա. Ռ.

Հին ՈՒ ՆՈՐ «ԵՂԱՅՐԱՍՊԱՆ»

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵՐՈՒՆ

Այս օր Միթինկին մէջ պատմական ձեռնարկներ հակամարդկային այն տարաբնույթ օրաց մանրամասնութիւններն այդքն սուսգրած են իրենց ժամանակներին բոլոր հայ թերթերն:

Միթինկին օրոշմամբ ձեռնարկներ կուղղենք:

ԵՂԱՅՐԱՍՊԱՆ մակերբը, Գանի՛ օր, ձեռքերնիդ երկարեցիք վատաբար սպաննելու թափով մը քսանէհինգ տարիներէ ի վեր ազգին օգտին համար անդու աշխատող մշակի մը՝ այն է պր. Արփիարին վրայ:

Գանի՛ օր, տասն տարիներէ ի վեր դիւցազնական հերոսութեամբ ամեն փորձանաց կուսկրժող դիւսորող ազնիւ և քաջարի զինուոր Շահէն-Միսոյի յուգայաբար համբուրելով մարտիրոսեցիք:

Գանի՛ օր՝ ձեռն անտանձ և ստոր կրքերու յագուրդ տալու համար չուզեցիք անալ, «Միթեցէք զմիմեանս, զի Աստուած Ուէր է» հաւնապաղ քարոզող պատուելի Գ. Չիթեհեանին, որ գնաց նահատակուեցաւ ինկաւ ձեռ թափանական ետթաղաններուն տակ:

Գանի՛ օր, թարմ արեանց շիթերը չը ցամաքած կը փութանք կատաղի վրէժխնդրութեամբ մը գնդակահար ցամաքեցնել պրն. Սապահ-Գիւլեանը:

Եւ քանի՛ օր, տասն տարիներէ ի վեր թուրքին ահ ու սարսափ դարձած՝ Սեպուհ լեռան անուան առիւծ Բեռնին բռնուիլ և կա-

խողան բարձրանալուն պատճառ. ներս դարձեալ դուք՝ «Եղբայրաս պան» Հնչակեաներդ էք եղած (բոս Եւրոպայի):

Այս օր վշտախառն ցաօք պր. սաւիւր կը պտտուեն զձեզ, և կը շարունակենք Ձեր երեսին ժողովրդեան արդար ցատումէն ժալթ. քող գալոյնն որ կըսէ, «Ամօ՛թ, և բեր ամօ՛թ, յեղափոխական յետնորդներուդ, քաջուեցէք սպարէզէն, որ գէթ չը պղծուի յեղափոխական մաքուր անուէր «եղբայրասպան» սոսկաթիթ մակերբով:

Ի դիմաց Միթինկի կարգեալ Յաննիսիոսմբ Մ. Ն. Ալաւեան, Հրանդ Յ. Ծեռնեան, Գ. Յովնանեան 13/26 Յուլիս Ռուսչուք

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՄԱՐՍԻԼԵԱՅԻՆ ստացանք յաւարդաբար երկու նամակներ որոնք բռնունջի կերպով կը նկարագրեն այդ քաղաքի մէջ բոլոր դրած մէկ բանի պանդակապետներու և անաւորներու բռնած անխիղճ ընթացքը: Երեւոյ հայ ճամբորդները այդ աղուսներու ձեռքէն ազատելու համար միջոց մը գտնելու խօսքեր կընէ թղթակից մը: Երոզայի Հայոց Առաջնորդ սրբազանը՝ որ տալու է կէսէն աւելին Մարտիրոս մէջ կանցնէ, արդեօք իր պարտականութենէն դուրս կը համարի այդ ճամբորդներու երթելը դիւրացնելու միջոցներուն վրայ խորհիլ:

ՌՈՒՍՉՈՒԲԵՆ մեզ կը տեղեկաց

նեն թէ կիւրակէ օր տեղւոյն և կեղեցւոյն մէջ հոգեհատգիստի պաշտօն կատարուած է Չիթեհեանի և Շահէնի սպանման առթիւ, Յետ աւարտման եկեղեցւոյ տետնաբանութիւններ եղած են:

ՄԱՐՍԻԼԵԱՅԻՆ հրատարակող Սապահ-Գիւլեանի թերթին մէջ կը կարդանք թէ Սապահ-Գիւլեանը վերաւորող յիմունէի կիւլէղեանը սրապկերցի երիտասարդ մըն է իղեր: Այդ ոճիւրը վերագրել կը ջանան վերակազմեալ Հնչակեան կազմակերպութեան, բայց ունէ փաստ մէջտեղ չեն դնել: Իսկ միւս կողմէն լրբօրէն կըսեն թէ «Չիթեհեան և Միսո վերակազմեալներու ինտրիկներուն զոհ եղան»:

Այս ակնյայտի ստույթները բաւէ այդ թերթի բոլոր բնածնեւոր արժէքը դերօյի մը հաւասարեցնելու: Մենք արդէն բոլոր ենք թէ Սապահ-Գիւլեանէ երբէք ճշմարտութիւն չ'սպասուիր:

ՔԱՐՔԵՐԴԻ և Բալուի Գաւառ. Ժողովները առաջնորդ ընտրած են Միսո առաջ. Տեղապահ տէր Խոսրով վ. Ընտրեալը ուղած է Գարեբրդի առաջնորդութիւնը ընդունիլ:

ՉՄԻԻՆԻՆԻՈՅ Առաջնորդ Տ. Միլիթեանիկ Սրբազան իր հիւանդութեան առթիւ փափօք յայտնած է Տ. Միսոյէն եպսկ. իր ընդունելու: Վերջինս կը մեկնի Չիթեհեանի օգնելու համար ձեռնարկ հիւանդին:

ԲԱՂԷՇԻ Առաջնորդ Տ. Եզնիկ Ժ. վ. Ի եպիսկոպոսական վկայագիր տրուած է, նոյնպէս Տիգրանակերտի առաջնորդ Տ. Եզնիկէլ վ. Ի վկայականը զրկուած է:

ԱՏԱՆԱՅԻ մէջ կիւլէկիոյ Ամեն Ս. կ'սխալեցին այնքան թիւն

տուած է Հայ-հոռմէականներու, առաջնորդ Տ. Պողոս Եպիսկ. և կաթողիկոսին աջը համարուած է. իսկ Տ. Սահակ կ'սխալեցին անոր ճակատը: Ետայ Հայ-հոռմէական եպիսկոպոսը երկու վարդապետներու առաջնորդութեամբ Ս. Աստուածածին եկեղեցին աւելցնելով տաճար մտնւած և դասին մօտ աւղծած է:

Հայ պապական եկեղեցականի մը կաթողիկոսին աջը համարուել և մեր տաճարին մէջ աղօթելու մտնելը օրինակելի կը գտնենք. ինչ որ հազուագէպ է կրօնամոլ պապականաց համար:

ՆՈՐ ՆԱԽԻՋԵԻԱՆՅԻ Սարգիս Նիկողայոսեան Գրիստեանց և կիւնը վառվառէ, իրենց մահէն յետոյ զիրենք եկեղեցւոյ գաւթին մէջ թաղելու համար յիշեալ եկեղեցւոյն 3000 բուրլի նուիրած ըլլալով, վեհ. կաթողիկոսը տեղւոյն Առաջնորդ Տ. Ներսէս Արքեպիսկոպոս մէկ կոնգրակով կ'ընդունի այդ պայմանը, և կը պատուիրէ ստանալ նուիրեալ գումարը:

ԲԵՐԱՅԻ Ս. Երրորդութիւն և կեղեցւոյ կից գետին վրայ կառուած մը շինելու համար 3000 ոսկի նուիրատուութիւն մը եղած էր: Բերայի Պարտոց Յաննա-ժողովին առաջարկուած էր 7000 ոսկի ալ աւելցնել այդ գումարին վրայ և 10,000 ոսկիով շէնք մը շինել, որուն գետնաթաղելու խաւովներ ըլլան, միջին յարկերը արարթեման և վերնայարկը կեդրոնական վարժարան, եթէ որոշուի տեղափոխութիւնը: Յիշեալ Յաննաժողովը, որ արդէն բերաւ նացի մերժած էր այդ առաջարկը այսանգամ գրաւորապէս ալ նոյնը ըրած է, հաստատելով որ ծախսե-

ՀԱՍԱՐԱԿԱՅԻՆ ԴԱՏԱՍՏԱՆԻՆ

ԲՈՂՈՔԻ

ԱՌ ՀԱՍԱՐԱԿԱՅԻՆ ԽՂՃՄՏԱՆԻՆ

Մի ծանր և տխուր պարտականութիւն ունենք կատարելու. մենք պէտք է անտանձն վշտացնենք բոլոր նրանց, որոնք ներշնչված են կենդանի և ջերմեան հաւատով դէպի մարդկային ազնուութիւնը, դէպի գրեթէ և այդ գրեթէ դուրս եկած աւանդութիւն հաւատացել են անպայման, իսկ նրա գործին՝ համարել ազնուութեան տիպար: Անհուն վշտով պէտք է համակվեն նրանք, երբ իմանան, որ հայրենասիրութեան, ազգասիրութեան, թշուառների և հարստահարների պաշտպանութեան քննադատի քողով վարագործված մի ճարտիկ եւ խաղաղի անձն ամբողջ տարիներ շահագործել է հայ և աշխարհի հասարակութեան մարդասիրական գաղափարները, պղծել է այդ վեհ գաղափարները և սասերական, փառասիրական և, որ գլխաւորն է, շահասիրական ձգտումներով և մտադիր է գնդ շահագործել: Որքան էլ մեծ լինի յուսախաղութիւնը, վնասութիւնը, հրաժարութիւնն և յուսահատութիւնը,

(*) Ա. Նազարբեկեանի կեանքին նմուշ մըն է զոր կարտատեղենք Հ. Առաքելեանի հրատարակած տետրակէն:

բայց թույլ չ'տալու համար անդգամ շահատակութիւնը, նուիրական և վեհ գաղափարների շահագործումը շարունակելի, թույլ չ'տալու համար որ հայ և աշխարհի հասարակութիւնը մոլորման մէջ մնայ, մենք հարկաւոր ենք համարում յանուն հասարակական բարոյականութեան, յանուն ազգային շահերի պատուի խորտակել դիմակն և մեղակացնել նրան հասարակութեան առաջ իր խելական գէտքով:

Ինչ անուն պէտք է տալ մի մարդի, որ 1) Արեւնաքում եղած թիւրքայի հայ ժողովուրդի ազատութեան գործի համար հրաւեր է կարգում հայրենի, դրամ է պահանջում, Չէյթեհեանում բռնութեան դէմ ապստամբված եղբայրներին օգնելու և ստանալով 4000 ոսկի, փառաւորապէս կ'ընտրւի հայրենիքի ազատութեան գործին նուիրաբերված այդ գումարն, չը խղճահարելով թէ այնուհեղ, հայրենիքում, հազարաւոր թշուառներ մեռանում են սոված և մերկ:

2) Ամուսնանալով մի օրիորդի հետ, որ ամբողջ 15 տարի եղել է նրան հաւատարիմ ընկերը, միութեամբ, օգնականը, ունենալով արդէն 2 զաւակ, 14 և 10 տարեկան, մէկ օր յանկարծ թողնում է այդ ամբողջ ընտանիքը, երեսի վրայ ձգում նրան, անտէր, անօգնական, առանց միջոցի, Պարկիչ բաբելոնական փողոցներում և նա այդպէս անխիղճ կերպով վարվում է մի կնոջ հետ առ որն իր ունեցած անհուն սիրտ և հաւատարմութեան մասին նա աշխատում էր խաղաղաբար համոզել հայ հասարակութիւնը մի ամբողջ հատոր ոտանաւորներով:

3) Օղտուկելով մօտ ազգականութեան իրաւունքով, նա մտնում է իրեն Թուրքայ և վերջապէս գող իր

քեռու ընտանիքի մէջ և կեղծ ու պատիւ փրօն, ունւած խոքելով, ձեռնած ֆրազներով, օրինակ բերելով տիեզերքի մեծ մարդկանց, չ'ազնուելով մի անմեղ, անփորձ, մատաղաստ օրիորդի, իր հաւաքաւոր քեռու աղջկան, մոլորեցնում է նույն հաւատացնելով թէ՛ չուտով կ'ստանայ ապահարզան, կը բաժանվի կնոջից և կ'ամուսնանայ նրա հետ, (կրեւի Հայաստանը ազատելու նպատակով), և իրելու կատարեալ քեռու առաջակ փախցնում է աղջկան և կըր փախչելու ընդմէջ իր հաւաքաւոր մայրն, որ ինքնակալութեան յանձնված էր աղջկին, գետնին է փոխում իր որդու առաջ. աղաչում, պաղատում և ասում «առաջ ինձ սպանիր, յետոյ տար այդ աղջկան», նա, այդ լուսավորված քեռուր ոտքով հրում է գետին ընկած մօրն և ասում. «մեռի՛ր, ինչքան ապրել ևս, այն էլ շատ է»:

Հարցնում եմ, ինչ անուն կը տաք այդ տեսակ մարդին: — Հրէշ, ճիւղ, կը պոռածք անշուշտ և եւ ուրիշ անուն էլ անկարելի է տալ մի մարդի, որ ազգասիրութեան, հայրենասիրութեան, սուրբ սիրտ ամենավեհ գաղափարներով դիմակաւորուած իր անձնական ստոր, եսամոլ զձեռ շահերն է առաջ տանում: Բարոյապէս սպանում է իր հարազատ մօրն, եղբորն, քրոջն, թշուառացնում է ամբողջ ընտանիքն այն անձի, որ իր բարեբարն է եղել, պահել, խնամել է իրան մօրն, քրոջն, եղբորն: Ապերախտութեան ոյգաբեր հսկայական արտայայտութիւն դժուար թէ պատմութիւնը օրինակ տուած լինի:

Այդ բարոյական հրէշն—Աւետիք Նազարբեկեան կամ Լեոնից կոչուած անձն է:

(Շարունակելի)

լիք 7000 սակիին տոկոսը չի կրնար հաւասարիլ բերելիք եկամուտին երբ մանաւանդ նկատողութեան առնուի նոյն գետին վրայ հիմայ գտնուած շէնքերէն առնուած վարձքին կորուստը, և նորոգութեան, տուրքի, ապահովագրի ծախքերը և պարագայ մնալու պարբերական վնասը: Քաղաք ժողովը ի մտայն կատողութեան պիտի առնէ այդ տեղեկագիրը:

Էջմուշի միաբնոյն Տ. Թովհանէս եպսկ. Շիրակունի իր 10,000 բուրլինոց մէկ կտրուածք փոխանցեր Մայր Աթոռին պէտք եղած ձեւակերպութիւններով:

Վերջին ԺԱՄՈՒՍ ստացանք պարսաւագիր մը Հնչակեաններուն ուղղուած եւ նամակ մը Ռուս. չուքի միթինկի մասին, այս երկրորդը յաջորդ թիւով պիտի հրատարակենք:

Տ. ՄԷԼՔԻՍԵՆԻ Արքեպիս. Մուրստեանց վախճանած է: Մանրամասնութիւնք յաջորդով:

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹ

ԹԻԻՐՔԻԱ

Սթանբուլուան Բէյքըրա իշար օնտըղըն նազարէն, Մաքէթոյի իշին թերթի վրայ օրնմը օլան իսլահաթ սուլ՝ ու ասայիշին թէհ. մինինէ քէֆայէթսիզ օլտըղընա տէվլէթլէր գանաւթ հասլ իթմիշ օլուպ, էվրոբալը ուրախաւար նէզարէթի ալթընտա ճէտտի պիր գոնթուլ թէսիս իտիլմէսինի իգ. թիզա կէօրմիշէր:

Ալպանիստան վէլէր. Բոշքալա պիտիթիթիկինէ կէօրէ, Արնավուսուգտա պուլունան աս քէրլէր եազընտա Մաքէթոնիայա նազլ օլընաճուլար, վէ 35 թապուր եհնի ասքէրլէր իշին Գոմա. նովա, Գոչանի, Գրաթօլօ վէ Բալանգա շէհրլէրինտէ եհր հազըրլամագտա ըմըշար:

Ասքէր արթըրմագլէ իսլահաթ իճրա օլընմազ, արքի օլարագ թէզբիգաթ տահա զիյատէ արթար:

Սուլթանըն իրանէսի խիւա. ֆընա օլարագ մալիյէ նազըրը մէմուրլարա պիրէր ալլըգ էօտէյէմէմիշ օլտըղընտա տօլարը իսթիֆա իթմիշ. ֆագաթ իսթիֆա. սը գապուլ օլընմալը, զիրա մալիյէ սանարղընտա լսզըմ օլան մէպլաղըն եալընըզ պէշտէ պիրի պուլունմուշ օլտըղը սէպէպլէ նազըր մաաշլարը էօտէյէմէմիշ տիր, Մէմուրլարըն 4.5 ալլըգ ալաճագ. լարը վար տըր: Մաքէթոնիստան հիշ պիր ագճէ Սթանպուլա կէօն. տէրիլմէսիկինտէն մաատա, ասքէ. ըիէ մէսարիֆի իշին տախի ըՍ. թանպօլտան եարտըմ իսթէիլմէքտէ տիր:

ՏԱԽԻԼԹԵ

Ֆէխամ. Բրէնա Ֆէրտինանտըն Բէտէրի միթիվէֆա Բրէնա Օ. կիւստ տը Սաքս—Գոպուրկ վէ կօթանըն Հոգեհանգիստ այնընա հազըր պուլընմագ իշին Ռոհնի. միշ մախտուլարը իլէ պէրապէր Գոպուրկա կիթմիշէր տիր:

Պազըն էնէպի կազէթալար Բրէնաէ գարշը սուի գաւառ շայէալարը նէշը իթմէքտէ օլտըղլարը կիպի, պու տէֆա տախի Անըն խարիճէ կիթմէսի կէօյա գօրգու. տան իլէրի կէլմիշ կիպի կէօսթէր. մէք իսթէյօլար: Ֆագաթ պու շայէալարըն սըրֆ եալանտան ի. պարէթ օլտըղըն պիթիւն Ս. ֆիա կազէթալարը եազմագտա տըրլար:

ՎԷՍԷԼՈ թէաթրօ գու. Բանասը պու ալըն շիշտէ Ս. ֆիատան Ֆիլիպէյէ կիտէճէկինի պիտիթմիշ տիր:

ՅԻՍՆՍԱՎԷ ԻՆԿԻԼԹԵՐԱ

Պաշտօն մուգտտտիմ պիր գ. շտեֆալար պէնտի մախտուլէ, Ֆրանսա, ինկլիթերա վէ իթալա պէյնինտէ պիր Նէվիթթիֆագ հասուլա կէլմէքտէ տիր տէմիշ տիր, ինսանի.էթ, մէտէնիյէ վէ սէլահ Նօզթաի նազարընտա էվրոբանըն էն միթէրագգը շու իշ միլլէթլէր եալընըզ պէնի պէշէրին (հարգալիյին ցեղին) մէտուտի.էթի. նի թէհմին իտէպիլիլէր. վագաա էվրոբատա տիկէր իշ մուազղամ տէվլէթ տահա վար խէտէ, եանի Բուսիա, Աստրիա վէ Ալըմանիա պուլար խթիգտա, սըրֆ մէն. ֆաթթ վէ խօտպիլիկի մէպտէլէրի իւզէրէնտէ հարէքէթ իթմէքտէ օլտըղլարընտան, շիմտիլիք պու. լարտան ինսանիյէթէ տօղրուտան տօղրու պիր ֆաթսէ հասըլ օլամա. յաճաղը աշիքեար տըր: Ծու հալտէ ասըր ճէտիտի միթմէմէտիլէ. տէ ուֆագ միլլէթլէրին հուգուգը վէ մէսուտիյէթի եալընըզ էվէթի իւշ տէվլէթլէր թէհմին իտէպիլիլ տէմիշիզ, վէ տէյէճէկիզ. զիրա Աստրիա քէնտի տախիլի իսթիլաֆաթը իլէ մէշղու, Ալմանիա մէն.ֆաթթը շախսիլիլիլին թէհ. մինտէն մաատա Ալլահընը պիլէ թանըմազ, վիճտան սէտասընը տուլմազ պիր բօլիթիգա թաա. գիպ իթմէքտէ, Բուսիա իսէ խթիպտա մէպտէլէրի իւզէրինէ ի. տարէ օլընան վէ ուֆագ միլլէթլէ. իր եուտագ էվրոբարը իլէ մէշղու տէվլէթլէր օլտըղլարընը մուֆա. սասլէն պուրատա նազլ իթմէք մարուֆը թարիֆ գապիլիլինտէն օլաճագ տըր:

Ատլ ու հազգանիյէթ մէպտէլէրի իլէ բէրվէրտէ օլան ինկիլիզ վէ ֆրանսըզ իթի մուազղալ միլլէթ պէյնինտէ խալը վագըթտան պէրու հուսուլա կէլմիշ օլան զըտ. տիլէթ չէմ քէնտի թէրագըրա

ընա մանի օլմուշ վէ հէմտէ տի. կէր տէվլէթլէրին թէհմինիլար. թըրմըշ պուլընտըղը պու կիւն պիլթիւն ֆրանսըղար վէ ինկիլիզ լէր ֆարգ իթմիշ օլտըղլարընտան պու զըտալիլթի իլէլէպէթ պէր. թարաֆ էլլէմէք իշին պիր թա. ըիգ պիր վասիթա արամագտա տըրլար:

Ինկիլիզ գրալընըն վէ ճուհու. ըիլէթ ըիլիսի Ս. Լուպէնին միւ. պատէլէ իթտիլէրի վիզիթա հէր իթի միլլէթ էն կիւզէլ պիր ֆըր. սաթ ատտ իտէրէք, պիր պիրլէ. ըիլէ սամիմի տօսթըզ էլամէթլէ. ըի իպրազ իթտիլէր: Ֆագաթ պու տօսթըղըն տէվաթի օլմասը իշին իթի միլլէթին նամտար վա թանրէրվէրլէրի պիր հէյիէթի հա. քէմիյէ (իրաւարար առեան) իլէ. սիսինին իգթիլըալընըն իտիլլարլէ վէ կազէթալարլէ միլլէթտաշլա. ընա իյզահ իթտիլէր:

Պու կիւն պիլթիւն Ֆրանսա վէ ինկիլթլէրա էհսիսի հէլէթի հաքէմիյէ թէշէրիլ իշին ումուլէն արղու կէօսթէրմէքտէ տիր: Պու մագստլէ իթի աէվլէթ պէյնինտէ պիր մուգապէլէնմալէ թանգիմի իշին կէշէն կիւն գօմիսիօնը մախտու թարաֆընտան Ֆրանսա խա. ըիճիյէ նազըրընա պիր ճէտպէլ թագաթ օլընտը: Մէզքիւր գօ. միսիօն պիր արիզէ իլէ իթի տէվլէթլէր պէյնինտէ միւզէքէրաթըն պիլա թէհիլի պաշլանմասընը ըհ. ճա իթտի, հէր իթի տէվլէթին վիւքէլար, Ս. Պաֆուր վէ Ս. Տէլգասէ, հէյիէթի հաքէմիյէ մէպտէն հէմէֆքեար պուլընտըղ. լարընը նաթղարը իլէ պէյան էյլէտիլէր: Էլ եէվմ մէսէլէր Բէսմիլէթ հալէնէ կիլմիշ օլուպ, մէպուլարըն վէ վիւքէլանըն ըիլլէրի տախի իսթիլիսալ օլընմըշ օլմաղլէ, իշ եալընըզ իթի տէվլէթ պէյնինտէ ըհմի մուխապէրաթըն պաշլամա. սընա գալմիշ տըր:

Ֆրանսըզ վէ ինկիլիզ տէվլէթլէրի պէյնինտէ վուգուս կէլէն մէսէլէրին հալլինի Լա Հէյտէթի հէյիէթի հաքէմիյէ ի. հալէ իթմէք իշին գարար վէր. տիլէր. պու թարիլի պու իթի տէվլէթ սուլհը ումուլիյէ նէ տէ. ըհէ արղուքէշ պուլընտըղլարընը ըսպաթ իթմիշ օլտուլար:

Գրալ էտուարդ ֆրանսըզ հէյ. եէթի սուլհիյէ ըիլիսի Ս. տէլթուր. նէր տէ Գօնաթմա պիր թէլէկ ըաֆ վէրուպ, էլլէթլէրա վէ Ֆրանսա պէյնինա ճարի օլան միւնասէպաթը սամիմիէ պիւ. թիւն տիւնեանըն սուլհընը թագ. վիլէ իտէճէք տէմ շ տիր:

ՃԱՐՕՆ

Բուսիա վէ Ճարոն պէյնինտէ հուսուլա կէլմիշ օլան իսթիլաֆ. տան գօլ գուլտըղը վէ էնթիլէ հասըլ իթտիկի Լօտրատան պա թէլէկրաֆ պիլիթիլիյօր:

— Մանչուրիտ մէսէլէսի իշին Ճարօն տէվլէթի Ֆրանսանըն թէվասուլ իթմէսինի թէրիֆ իտէճէք իմիշ:

ԹԷԼԷԿՐԱՖԻԱՐ

Բուսիա, 14 Յուլիս

Իթալիանըն շիմալի գըթա. սընտա պիր չօգ շէհրլէրտէ զէլ. զէլէ հըսս օլընտը:

Պոռթուգալ, 14 Յուլիս

Սօֆիատան Բուսիա, Ճուր. ճօվա վէ կալաց շէհրլէրինէ թէ. լէֆօն թէլի թէհիս օլընաճագ տըր:

Սրանպօլ 14 Յուլիս

Պահրիէ նազըրըն Հասան Բաշա վէֆաթ իթտի: Պահրիէ նազըր. լըղը մէարիֆ նազըրըն Ճէմալ պէ. իէ իհալէ օլընաճաղը միւրէվի տիր: Թիւրքիանըն խազինէսինի սօյմագտա օլան պիր պէօյիք խըսըզ էյսիլմիշ օլտըղը կիպի Սուլթան Համիտ տախի պիր շէ. իթը զալպ իթմիշ օլտու:

— Մաքէթոնիա վէ էտիրնէ վիլայէթլէրինտէն 30 բարաս վէ պէշ քիլիսէ ազալարըն էլան մահ. պուս տըրլար: Էքսարք պնէրին սէրպէթ պըրագլմասը իշին Պա. պը Ալիյէ եհնիտէն միւրաճաթ իթտի:

Թէթոֆոտա մէթրօօլիտ վէքիլինի գաթլ իտէնէր գօմի. թալար օլմալուպ, Ապտիւլ-Մէճիտ վէ խալիմ իսթիտէ նամտար թիւրք զալմէր օլտուղու թէպէլիւն իթ. տի: Պապը Ալի գաթլիլէրի ճէ. զալարաճագ ըմըշ:

ԲԱՌԱՐԱՆ

Պոռթուգալիս—ՉՍԵՆԷՆ—ՏԱՃԵՆԷՆ
30 ԻՆԵՑ

ԱՍՏՈՆԻՐ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ

Հրատարակուած են առաջին 7 պարակները եւ միացեալին տպագրութիւնը մեծ փութով յառաջ կը տարուի, այս նպատակով կազմուած Մասնախումբիս հսկողութեան տակ:

Բախանդիպիկի 5 ֆր. կանխիկ ճամբու ծախքը մեր վրայ:

Հասոյթին մէկ մասը յատկացուած է տեղւոյս ազգ. վարժարանին:

Փափաքողք բաժանորդագրուելու համար դիմելու են Մասնախումբիս գանձապետին հետեւեալ հասցեով:

Տ. Մասթիս Գալոպէս—Սօֆիա Մանօթ. — Հայաշատ քաղաքներէ բաժանորդագրուիլ ուղղանք կրնան դիմել նաեւ իրենց բնակած քաղաքի թագ. Խորհրդին:

Одговорникъ Н. Драгулевъ

Печатница Взаимность Варш.